

ECN+ tulee. Oletko valmis?

Antitrust and Competition Newsflash | Finland

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 4.12.2018 direktiiviehdotuksen, joka tuo lisää toimivaltuuksia Euroopan Unionin ("EU") jäsenmaiden kilpailuviranomaisille ja kasvattaa muun muassa toimialayhdistysten ja niiden jäsenten vastuursiikää.

Tärkeää tietää ECN+:sta

- Tehostaa kilpailuviranomaisten valvontaa.
- Merkitsee muutoksia toimialayhdistysten sakkotasoihin ja niiden jäsenten vastuisiin.
- Avaa mahdollisuuden rakenteellisten korjaustoimenpiteiden käyttämiseen.

Mistä direktiivissä on kyse ja mikä muuttuu?

Direktiivin tavoitteena on antaa EU:n jäsenmaiden kilpailuviranomaisille valtuudet tehokkaasti täytäntöönpanna EU:n kilpailusääntöjä, sovittaa kilpailusäännöt digitaaliseen aikaan sekä varmistaa sisämarkkinoiden asianmukainen ja yhdenmukainen toiminta. Uuden direktiivin myötä kansallisilla kilpailuviranomaisilla on tarkoitus olla entistä tehokkaammat työkalut lainvastaisiin kilpailumenettelyihin puuttumiseen EU:n sisämarkkinoilla.

Tärkeimmät muutokset koskevat jäsenmaiden kilpailuviranomaisten keinoja ja valtuuksia niiden soveltaessa kilpailurikkomuksia koskevia SEUT 101 ja 102 artikloja. Direktiivi mahdollistaisi muun muassa sen, että kansallisen kilpailulain puitteissa voitaisiin:

- Käyttää tarvittavia valtuuksia selvityksiin liittyvien merkityksellisten todisteiden hankkimiseksi, kuten esimerkiksi oikeutta suorittaa jatkettua tarkastusta kilpailuviranomaisen omissa tiloissa ja tutkia kannettavia tietokoneita ja muita älylaitteita.
- Esittää seuraamusmaksuja sitoumuspäätösten noudattamatta jättämisestä ja menettelysääntöjen rikkomisesta. Seuraamusmaksun voisi jatkossa saada esimerkiksi tietojenantovelvollisuuden laiminlyömisestä.
- Asettaa ns. rakenteellisia korjaustoimenpiteitä. Tämä voisi tarkoittaa esimerkiksi yritykselle asetettua velvollisuutta myydä jokin sen osa.
- Käyttää jäsenmaiden kesken koordinoituja sakkovapautus- ja lievennysohjelmia (leniency) kannustaakseen yrityksiä osallistumaan ohjelmaan ja myöntääkseen immunitetin kartellin paljastavalle yritykselle.

- Osa muutoksista on jo otettu huomioon Suomen kilpailulain uudistuksen yhteydessä. Tällaisia ovat esimerkiksi tallennusvälineestä riippumaton tarkastus oikeus sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) oikeus jatkaa tarkastusta omissa tiloissaan. Odotettavissa kuitenkin on, että direktiivin voimaantulon seurauksena kilpailulakiin on tehtävä lisämuutoksia.

Toimialayhdistysten ja niiden jäsenyritysten sakkoriski kasvaa

Erityisen voimakkaasti direktiivi vaikuttaa toimialayhdistyksiin ja niiden puitteissa toimiviin jäsenyrityksiin. Nykyisellään sakko lasketaan Suomessa toimialayhdistyksen oman liikevaihdon nojalla. Jatkossa yritysten yhteenliittymien jäsenten liikevaihto otetaan huomioon sakkoa määrättäessä. Mikäli sakkoa ei saataisi perittyä täysimääräisesti yhdistykseltä esimerkiksi maksukyvyttömyydestä johtuen, kilpailuviranomainen voisi vaatia maksua miltä tahansa kyseiseen yhteenliittymän päätöksentekuelimeen kuuluvalta jäsenyritykseltä. Edelleen tarpeen vaatiessa sakkoa voitaisiin vaatia miltä tahansa yhteenliittymän yritykseltä, joka toimii kilpailurikkomukseen kohdistuneilla markkinoilla. Sakon periminen ei kuitenkaan olisi mahdollista, mikäli tällainen yritys pystyy osoittamaan, että se ei ole pannut täytäntöön rikkomista koskevaa päätöstä eikä ole ollut siitä tietoinen tai ainakin on vetäytynyt siitä aktiivisesti ennen selvitystä.

Uudistustarvetta perustellaan usein sillä, että toimialayhdistyksillä ei ole ns. omaa tahtoa, vaan ne ajavat jäsenyritysten intressejä ja toteuttavat niiden tahtoa. Normaalisti jäsenyrityksiä myös pidetään kilpailurikkomuksen hyötyjinä, ei niinkään toimialayhdistystä. Tässä mielessä pelkän toimialayhdistyksen liikevaihdon perusteella laskettua sakkotasoa pidetään kilpailurikkomuksesta saavutettuun hyötyyn nähden liian matalana ja sen kilpailurikkomuksia ennaltaehkäisevää vaikutusta vähäisenä.

Usein toimialayhdistyksen liikevaihto on pieni tai jopa marginaalinen verrattuna sen suurimpien jäsenyritysten liikevaihtoihin. Tästä syystä myös direktiivissä lähdetään siitä, seuraamusmaksun suuruutta asetettaessa tulisi huomioida jäsenyritysten liikevaihdot. Toisaalta voidaan hyvin kysyä, onko ehdotettu jäsenyritysten liikevaihtoihin suhteutettu sakon määrän laskentatapa jo täysin kohtuuton toimialayhdistysten kannalta? Toteutuessaan se voisi johtaa toimialayhdistysten talouden kannalta kestäättömiin lopputuloksiin ja pahimmillaan johtaa koko yhdistyksen kaatumiseen.

Milloin muutoksia voi odottaa?

Direktiivin voimaantulon jälkeen jäsenmailla on nyt kaksi vuotta aikaa implementoida se kansalliseen lainsäädäntöön. Näin ollen Suomen on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 4.2.2021. Tarkkaa aikataulua tämän osalta ei ole annettu. Seuraamme tarkasti muutosprosessia ja annamme mielellämme lisätietoa.

Muutosten merkitys yrityksille ja toimialayhdistyksille

- Toimialayhdistysten ja niihin kuuluvien yritysten on jatkossa syytä kiinnittää aiempaakin tarkempaa huomiota siihen, että kunkin oma ja yhteinen toiminta täyttää kilpailulain vaatimukset.
- Yrityskauppojen due diligence -tarkastuksissa on jatkossa syytä kiinnittää lisääntyvää huomiota erityisesti toimialayhdistysten toiminnassa mukana oleviin yrityksiin liittyvää kasvavaa vastuursikiä ajatellen.
- *Leniencyn* merkitys erityisesti rajat ylittävissä toiminnassa kasvaa, mikä parantaa mahdollisuuksia leniencyn hakemiseen, mutta myös lisää kiinnijäämisriskiä.

